

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/65/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516202304
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:1516202304.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v spore žalobcu: Poľnohospodárska Pôda s. r. o., so sídlom Bratislava, Žehrianska 3179/3, IČO: 44 138 369, zast. Advokátska kancelária LawService, s. r. o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej: D. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q., D. XXX/XX, zast. BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo nám. 25, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 25. októbra 2018 č. k. 18C/93/2016-172 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej sa priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1.1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a rozhodol, že žalovaná má právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 137 CSP, § 48 ods. 1, § 123, § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zistil, že dňa 19. 06. 2015 bola medzi žalobcom ako kupujúcim a žalovanou ako predávajúcou uzatvorená kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. S., obec S., okres Q., zapísaných na LV č. XXXX, parcely registra „C“ evidované na mape určeného operátu, parc. č. 3048 druh pozemku - orná pôda o výmere 1367 m². Návrh na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bol Okresnému úradu Nitra, katastrálny odbor doručený dňa 02. 07. 2015. Žalovaná od kúpnej zmluvy odstúpila, vklad vlastníckeho práva bol na základe kúpnej zmluvy zrušený. Žalovaná dňa 04. 03. 2016 uzatvorila so spoločnosťou MH Invest, s. r. o. kúpnu zmluvu č. 30203/4952/2015/Lužianky/007/3410, na základe ktorej odpredala nehnuteľnosť parc. č. 3048, ornú pôdu o výmere 1367 m². Spoločnosť MH Invest s. r. o. bola zapísaná ako vlastníč parc. č. 3048/1 o výmere 1367 m², ostatné plochy (LV č. XXXX, č. I. 98). Na základe kúpnej zmluvy zo dňa 21. 06. 2016 č. 20160027 medzi MH Invest s. r. o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II, s. r. o. ako kupujúcim (zverejnené v Centrálnom registri zmlúv) bola ako vlastníč pozemku parc. č. 3408, orná pôda o výmere 1367 m², zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest II, s. r. o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR.OVBP2-2016/032185-53 zo dňa 18. 08. 2016 došlo, okrem iného, k vyvlastneniu pozemkov v prospech spoločnosti MH Invest s. r. o. Žalobca dňa 20. 06. 2017 doručil súdu návrh na zmenu žaloby. Súd uznesením č. k. 18C/93/2016-102 zo dňa 13. 09. 2017 pripustil zmenu žaloby tak, že žalobca bol podielovým spoluvlastníkom pozemkov registra „C“ v kat. úz. S. obec S., okres Q. s parc. č. 3048, orná pôda o výmere 1367 m² ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. 08. 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej

politiky, č. OU- NR- OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To.

1.2. Základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti určovacej žaloby je existencia právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, ktorý musí byť podľa zákona naliehavý. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. O naliehavý právny záujem môže ísť zásadne len vtedy, ak by bez súdom vysloveného určenia bolo buď ohrozené právo žalobcu, alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým. To znamená, že buď musí ísť u žalobcu o právny vzťah (právo) už existujúce, alebo o takú jeho procesnú, prípadne hmotnoprávnu situáciu, v ktorej by objektívne v už existujúcom právnom vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne pre svoje neisté postavenie by mohol byť vystavený konkrétnej ujme. V určovacom petite však nemusí ísť len o určenie právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným alebo o právo žalobcu voči žalovanému. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná jednak tým, že žalovaný popiera (ne)existenciu práva, či právneho vzťahu žalobcu, teda ide o stav, že právo alebo právny vzťah je medzi stranami sporný, čo vyvoláva existenciu stavu objektívnej právnej neistoty. Zároveň musí existovať ohrozenie práva, či právneho vzťahu, teda stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom. Musí tiež jestvovať potreba odstránenia tejto neistoty, odstránenia ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je, nie je daný tam, kde sa možno domáhať plnenia. Súd sa v danej veci zaoberal predovšetkým tým, či je daný naliehavý právny záujem na žalobe, tak ako súd pripustil jej zmenu. Súd mal za to, že v danej veci nie je daný naliehavý právny záujem, nakoľko vyhovením žaloby by sa nezmenilo právne postavenie žalobcu a nie je ani zrejmé, aké právne dôsledky by malo mať prípadné vyhovenie žaloby. Žalobca žalobou s daným určovacím petitom nemôže dosiahnuť odstránenie spornosti svojho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Ak by sa mala vyplácať náhrada za nehnuteľnosť, v tom prípade by mala byť podaná žaloba na plnenie, ktorá má prednosť pred určovacou žalobou. Zároveň súd poukázal, že žalobca žiada určiť právny stav do minulosti, teda sa nedotýka aktuálneho stavu, avšak ani na takomto určení žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na predmetnej žalobe.

1.3. Uviedol tiež, že skúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je imanentnou súčasťou každého súdneho konania, pričom súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta, zistenie nedostatku vecnej legitímácie má za následok zamietnutie žaloby. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je, alebo nie je. Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide. Súd mal za to, že žalovaná nie je ani pasívne legitimovaná v konaní, pretože ani v čase vyvlastnenia nebola vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti.

1.4. V konaní nebolo sporné, že po uzavretí zmluvy z 19. 06. 2015, ale pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva, vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou, t.j. 08. 07. 2015. Tak, ako už skonštatoval Najvyšší súd SR, rozhodujúc v konaniach o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánu verejnej správy vydaných po vyhovení protestu prokurátora, zmluvná voľnosť žalovanej ako vlastníčky pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. bola obmedzená priamo zo zákona a žalovaná bola povinná ponúknuť pozemok prednostne štátu. Pretože po uzavretí zmluvy a pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva prišlo k situácii, ktorá bránila realizácii predmetu zmluvy, nastala tým podľa Najvyššieho súdu SR z 30. 05. 2018 č. k. 3Sžrk/5/2017 a z 18. 08. 2018 č. k. 6Sžrk/3/2018 dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Následne plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 19. 06. 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj jej záväzok. Pretože záväzok zanikol, žalobca nemohol nikdy na jeho základe nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku, a tak nemôže byť vlastníkom pozemku ani ku dňu jeho vyvlastnenia. S poukazom na tieto skutočnosti, ako aj vyššie uvedené, súd

žalobu zamietol. Súd nevykonaval navrhnutý dôkaz právnym zástupcom žalovanej, aby súd vykonal výsluch žalobcu, nakoľko právna zástupkyňa žalovanej považovala navrhnutý dôkaz za nadbytočný a súd, vzhľadom k vyššie uvedenému, návrh na doplnenie dokazovania navrhnutý právnou zástupkyňou žalobcu považoval za nadbytočný, a preto ho zamietol.

1.5. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej súd náhradu trov konania priznal v rozsahu 100%, pretože vo veci mala plný úspech, pričom dôvody hodné osobitného zreteľa s poukazom na ustanovenie § 257 CSP zistené u strán sporu ani v okolnostiach veci zistené neboli. O výške trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozhodnutia, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, odôvodniac ho nesprávnym procesným postupom súdu, ktorým znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V priebehu konania bol v dôsledku zmeny skutkových okolností podaný návrh na zmenu žaloby, ku zmene skutkového stavu došlo následkom vyvlastnenia pozemkov na základe vyššie uvedeného rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o., IČO: 36 724 530, so sídlom: Trnavská cesta 100, 821 01 Bratislava (ďalej len „MH Invest, s. r. o.“). Rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy. Súd tento návrh žalobcu na zmenu žaloby pripustil. Následne súd dospel k záveru, že záväzok zo spornej kúpnej zmluvy, uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou, zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobcu na vklad vlastníckeho práva, žalobca nemohol na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo, a teda nemôže byť jeho vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku. Nesprávny procesný postup súdu odôvodnil nedostatočným odôvodnením rozhodnutia. V časti, kde sa súd čiastočne zaoberal konkrétnymi skutkovými okolnosťami, tieto nesprávne právne posúdil. Z rozhodnutia o vyvlastnení č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 zo dňa 18. 08. 2016 vyplýva, že zložiteľ nemohol splniť povinnosť uhradiť náhradu za vyvlastnené pozemky, pretože sú odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom a to kvôli prebiehajúcim súdnym konaniam ohľadne nehnuteľností, medzi ktoré patrí i pozemok. Z rozhodnutia vyplýva, že účastníkmi vyvlastňovacieho konania boli žalobca i žalovaná, a to z dôvodu prebiehajúceho súdneho konania o určenie vlastníctva. Finančné prostriedky za vyvlastnenie boli zložené do úschovy Okresného súdu Nitra sp. zn. 12U/4/2016. Zložením týchto finančných prostriedkov došlo k splneniu záväzku vyvlastniteľom. Vyplatenie náhrady v posudzovanom prípade závisí od výsledku konania o vlastníctve vyvlastnených pozemkov. Pokým by konanie o určenie vlastníctva neprebiehalo, tak by žiaden dôvod pre úschovu finančných prostriedkov neexistoval, nakoľko tie by boli vyplatené vyvlastnenému (MH Invest II, s. r. o.). Z tohto dôvodu nemôže obstať záver, že žalobca na požadovanom určení nemá naliehavý právny záujem. Z návrhu zložiteľa MH Invest, s. r. o. zo dňa 15. 11. 2016 v konaní 12U/4/2016 vyplýva, že záväzok vyplývajúci spoločnosti MH Invest, s. r. o. nemožno splniť, pretože zložiteľ má odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom a súčasne, či zložiteľ pozná veriteľa. Žalobca v návrhu na zmenu žaloby uviedol, že v čase podania žaloby bola na LV zapísaná ako vlastníčka žalovaná, a to napriek tomu, že pozemok predala žalobcovi kúpnu zmluvou. Následne došlo k prevodu pozemkov zo žalovanej na spoločnosť MH Invest, s. r. o. Medzi MH Invest, s. r. o. a MH Invest II., s. r. o. došlo k prevodu pozemku, ktorý bol následne vyvlastnený v prospech MH Invest s. r. o. Rozhodnutie o vyvlastnení bolo napadnuté správnu žalobou o. i. z dôvodu obchádzania Zákona o vyvlastňovaní, pričom konanie prebieha na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016. V návrhu na zmenu žaloby žalobca špecifikoval, prečo nie je možné v konaní určiť vlastnícke právo s tým účinkom, aby bolo spätne zapísané do katastra nehnuteľností, avšak je potrebné určiť, kto bol vlastníkom ku dňu vyvlastnenia. Súd sa s touto argumentáciou vôbec nevyšporiadal. Rozhodnutie súdu by mohlo vyriešiť spor o to, kto bol vlastníkom v čase vyvlastnenia a tým aj, komu náhrada za vyvlastnenie patrí. Práve kvôli vyvlastneniu došlo k zmene žaloby. Finančné prostriedky z vyvlastnenia neboli vyplatené vyvlastnenému - MH Invest II., s. r. o., nakoľko prebiehali konania o určenie vlastníckeho práva, vrátane tohto konania. Jedná sa o tzv. solučnú úschovu s účinkami splnenia dlhu. Pokiaľ by nedošlo k zloženiu finančných prostriedkov, žalobca by mal k dispozícii iný právny prostriedok, za daných skutkových okolností však nemá inú možnosť, než určovací žalobu. Pozitívny výsledok tohto konania je splnením podmienky nevyhnutnej k získaniu predmetu úschovy. Podľa konštantnej judikatúry určovací žaloba nebola spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplne vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva,

alebo ak požadované určenie má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo (rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo/112/2004, aj 3 Cdo/98/2004). Ten je v takom prípade daný na samotnom určení práva. Žalobca postupoval v súlade s ustálenou judikatúrou a nedomáhal sa určenia platnosti zmluvy, ale určenia vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia. Žalobca zdôraznil, že na účely vyplatenia náhrady za vyvlastnenie predmetnej nehnuteľnosti nemohol petiť žaloby formulovať napr. ako určenie platnosti kúpnej zmluvy, nakoľko takéto určenie by, vzhľadom na ďalšie prevody dotknutej nehnuteľnosti pred jej vyvlastnením (zo žalovanej na MH Invest, s. r. o., následne na MH Invest II, s. r. o.), nemohlo byť pre uvedený účel smerodajné. Žalobca svoj návrh formuloval v súlade s ustálenou judikatúrou ohľadne posudzovania naliehavosti právneho záujmu. Čo sa týka právneho posúdenia otázky vlastníctva, tak súd vychádzal len z údajov katastra. Žalobca však namietal, že do dňa vyvlastnenia bol rozpor medzi zapísaným a skutočným stavom. Poukázal na judikát R 86/2001, podľa ktorého je súd oprávnený v konaní o vlastníckej žalobe ako predbežnú riešiť otázku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a pri posúdení otázky, kto je vlastníkom, môže sa aj odchýliť od stavu zapísaného v katastri nehnuteľností. Súd skonštatoval, že žalovaná nie je pasívne legitimovaná, pretože vlastníkom nebola ani v čase vyvlastnenia. Žalobca pritom poukázal na následné prevody zo žalovanej na ďalšie subjekty i na vyvlastnenie, pričom poukázal na ustanovenie § 228 ods. 2 CSP (v návrhu na zmenu žaloby). Otázku vlastníctva je oprávnený riešiť len súd, a to napríklad vtedy, keď titul (kúpna zmluva) preukazuje právo inej osoby než modus. Žalobca v rozpore so skutočným stavom (prevod na základe uzatvorenej kúpnej zmluvy) nebol v čase vyvlastnenia vedený ako vlastník v katastri nehnuteľností. Následné prevody pozemku sú neplatné z dôvodu rozporu so zásadou nemo plus iuris transfere ad alium potest quam ipse habet. Vzhľadom na zápis informatívnej poznámky o súdnom konaní o určení vlastníckeho práva k pozemku je tiež vylúčené, aby ktorýkoľvek z uvedených nadobúdateľov pozemkov bol dobromyseľný. Možno konštatovať, že súd otázku naliehavého právneho záujmu nesprávne právne posúdil. Poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo 144/2010. Nakoľko žalovaná nebola vlastníkom pozemku, nemohlo ďalej dôjsť k platným prevodom, a to najskôr na spoločnosť MH Invest, s. r. o. a následne na MH Invest II., s. r. o. Držiteľ nemôže platne previesť vlastnícke právo na druhý subjekt. Čo sa týka názoru súdu, že existencia právneho vzťahu nemôže byť určovaná za dobu minulú, poukázal na tú skutočnosť, že súdna prax napríklad pripúšťa žaloby na určenie, či vec patrila do dedičstva v čase poručiťelovej smrti. Z obsahu výroku vyplýva, že sa nejedná o určenie do minulosti, ale rieši sa aktuálne otázka, ktorá má podstatný význam z toho hľadiska, že môže byť táto vec následne prejednaná v dedičskom konaní. Je daná dôvodná paralela s týmto konaním, nakoľko z obsahu žalobcom navrhovaného výroku vyplýva, že sa nejedná o určenie vlastníckeho práva do minulosti, ale výrok súdu má význam pre účastníka v aktuálnom čase, keďže pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie je potrebné rozhodnutie súdu/vyriešenie otázky vlastníctva. Čo sa týka posúdenia pasívnej legítimácie, súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia. Žalobca v žalobe uvádzal, aký vzťah je medzi ním a žalovanou a tiež, k akým ďalším prevodom, resp. právnym skutočnostiam (vyvlastnenie) došlo. Nakoľko v čase vyvlastnenia nebolo zrejmé, koho vlastnícke právo malo byť vyvlastnené, nemožno dôjsť k záveru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva práve proti žalovanej. Nemožno žalobu zamietnuť z dôvodu, že žalovaná nie je pasívne vecne legítimovaná, nakoľko vecná legítimácia nemá pri určovacej žalobe relevanciu. Zdôraznil, že v konaní poukazoval na ustanovenie § 228 ods. 2 CSP, ktorý záväznosť právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti bez ďalšieho rozširuje i na ďalšie osoby, ktoré nie sú stranami sporu. Bez ohľadu na osobu žalovanej, obe spoločnosti (MH Invest s. r. o., MH Invest II s. r. o.) spĺňajú podmienky tohto zákonného ustanovenia na to, aby bol rozsudok voči ním záväzný bez toho, aby museli vstúpiť do konania (návrhy na povolenie vkladov ich vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností boli podané v čase, keď bola v katastri nehnuteľností zapísaná poznámka o tomto konaní, čo zároveň vylučuje ich dobromyseľnosť). Súd sa s uvedenou argumentáciou žalobcu nevysporiadal. Podľa názoru žalobcu, každý iný výklad ustanovenia § 228 ods. 2 CSP popiera jeho účel, ktorým je práve predchádzanie situáciám, keď žalovaný ako vlastník nehnuteľnosti zapísaný v katastri nehnuteľností, napriek tomu, že má vedomosť o tom, že jeho vlastnícke právo je spochybnené právne relevantným spôsobom (napr. podanie žaloby o určení vlastníckeho práva), vecno-právne nakladá s nehnuteľnosťou. Takýto výklad by z uvedeného zákonného ustanovenia robil ustanovenie obsolentné, pretože by podstatne sťažoval pozíciu žalobcu pri uplatňovaní jeho práv na súde v tom, že by tento musel nepretržite sledovať zmeny v evidencii nehnuteľností a vždy na ne reagovať návrhom na zmenu žalovaného, pričom stále by „ťahal za kratší koniec“, nakoľko nadobúdatelia nehnuteľností by sa mohli brániť námietkou dobromyseľnosti/dobrej viery pri nadobudnutí nehnuteľnosti. Z uvedeného vyplýva, že ak by bol právoplatný rozsudok o určení vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti v tomto konaní v zmysle § 228 ods. 2 CSP záväzný i pre spoločnosť MH Invest s. r. o. a spoločnosť MH Invest II s. r. o., nemožno žalobu zamietnuť z dôvodu,

že by žalobca nemal naliehavý právny záujem na navrhovanom určení alebo, že by žalovaná nebola pasívne vecne legitimovaná. Pokiaľ súd dospel k záveru, že na určení nie je naliehavý právny záujem, v tejto časti súd vec nesprávne právne posúdil. Súd v odôvodnení uviedol všeobecné východiská pre posudzovanie určovacej žaloby. Súd sa vôbec nevysporiadal s právnou úpravou predkupného práva a ani s právnou úpravou dodatočnej nemožnosti plnenia. Súd len konštatoval, že došlo k dodatočnej nemožnosti plnenia, pričom neuviedol žiadne právne argumenty, resp. právnú úvahu, ktorá by k takémuto záveru viedla. Rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné. Rozhodnutia kasačného súdu v obdobných veciach boli napadnuté ústavnou sťažnosťou, kde bola namietaná arbitrárnosť rozhodnutia, porušenie práva na spravodlivý proces, porušenie princípu rovnosti v právnych vzťahoch, porušenie zákonného práva vlastníť majetok a porušenie legitímnych očakávaní účastníkov správneho konania. Bez ohľadu na rozhodnutia kasačného súdu, prvoinštančný súd sa vôbec nezaoberal úpravou a účelom predkupného práva. Účelom predkupného práva je, aby osoba oprávnená z predkupného práva mohla nadobudnúť vec, ak sa ju osoba povinná z predkupného práva rozhodne predať. Z právnych predpisov vyplýva obsah a oprávnenie z predkupného práva. Zákon o niektorých opatreniach hovorí len o okamihu vzniku predkupného práva, pričom osobitne neupravuje obsah a oprávnenia s týmto právom spojené. Pokiaľ zákonodarca odlišne neupravil v Zákone o niektorých opatreniach obsah, oprávnenia, nároky i následky spojené s predkupným právom, je potrebné vychádzať z ustanovení, ktoré tieto právne kategórie upravujú. Predkupné právo je inštitútom komplexne upraveným v Občianskom zákonníku, a to kogentnými normami. Bez vysporiadania sa s kogentnými ustanoveniami upravujúcimi obsah a nároky spojené s porušením predkupného práva nie je možné dospieť k záveru, že sa v danom prípade jedná o dodatočnú nemožnosť plnenia. Bez takejto analýzy následkov jednotlivých variant výkladu a ich následným vyvažovaním s cieľom a účelom, ktorý s daným ustanovením spájal zákonodarca, je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Pokiaľ Zákon o niektorých opatreniach nedefinuje obsah pojmu predkupné právo, zo zásady bezrozpornosti právneho poriadku vyplýva, že tento pojem, resp. právny inštitút má rovnaký obsah ako predkupné právo upravené v Občianskom zákonníku. Pojmové znaky nemožnosti plnenia a následky nemožnosti plnenia sú upravené v ustanovení § 575 OZ. Podľa ods. 2 § 575 OZ plnenie nie je nemožné, najmä ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase. Z ustanovenia § 3 ods. 7 Zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že predkupné právo zaniká pokiaľ nedôjde k splneniu zákonných podmienok - do dvoch rokov sa nevykoná alebo nezačne vyvlastňovacie konanie. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že záväzok plniť podľa kúpnej zmluvy by bolo možné splniť aj po dohodnutej dobe. Podľa komentára k Občianskemu zákonníku, z hľadiska právnej teórie rozoznávame zmluvné predkupné právo a zákonné predkupné právo. Predkupné právo upravené v ustanoveniach § 602 a nasl. OZ, ktoré možno označiť za všeobecnú právnú úpravu predkupného práva, a preto použiteľnú všade tam, kde zákonom ustanovené predkupné právo neobsahuje osobitnú právnú úpravu, je zmluvným predkupným právom. Zákonné predkupné právo je predmetom úpravy osobitných predpisov (Zákona o niektorých opatreniach, ale i napr. Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu). Dodatočná nemožnosť nastáva v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok, teda na základe právneho predpisu, ktorý subjektu zakazuje také správanie, na ktoré by bol v zmysle právneho úkonu povinný. Nemôže sa jednať o také správanie, ktoré možno odvrátiť inými spôsobilými prostriedkami. Dôležitou skutočnosťou je, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi. Principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je jej trvalý charakter, to vyplýva aj zo znenia § 575 ods. 2 in fine, podľa ktorého nie je plnenie nemožné, ak ho možno uskutočniť až po dojednanom čase. V zásade neprichádza do úvahy, aby záväzok zanikol z dôvodu prechodnej nemožnosti plnenia a následne sa obnovil po odpadnutí solučnej prekážky. Výklad dodatočnej nemožnosti plnenia musí byť reštriktívny, aby nedošlo k spochybneniu zásady pacta sunt servanda, a tým i k podlomeniu princípu právnej istoty. Pojmovým znakom dodatočnej nemožnosti je trvalá zmena okolností, ktorá je dotknutou stranou neovplyvniteľná. Nakoľko z ustanovenia § 3 ods. 7 Zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že trvanie predkupného práva je časovo ohraničené a predovšetkým preto, lebo nároky z porušenia predkupného práva rieši osobitná (kogentná) právna úprava, nemôže sa jednať o dodatočnú nemožnosť plnenia. Dodatočná nemožnosť je pri predkupnom práve pojmovo vylúčená. Na základe uvedeného má žalobca za to, že prvoinštančný súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že nastala dodatočná nemožnosť plnenia. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a rozhodol, že žalobca má právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že sa stotožňuje s procesným postupom a právnymi názormi súdu prvej inštancie. Napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, presvedčivo a

vyčerpávajúco odôvodnené, rešpektujúce právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia správne uviedol, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo dňa 19. 06. 2015, uzatvorenej medzi ňou a žalobcom, sa stalo po vzniku záväzku nemožným, jej povinnosť plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a tým zanikol aj tento záväzok, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. Dala do pozornosti, že kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k pozemku, nachádzajúcemu sa v kat. území S. ako predávajúca uzatvorila so žalobcom ako kupujúcim na ulici, počas pracovnej doby, pred jej pracoviskom, v ktorom ju navštívil žalobca z vlastnej iniciatívy a s pojazdným notárom. Žalobca sofistickým spôsobom zneužil jej neskúsenosť a dôverčivosť za účelom získania neoprávneného nemalého finančného prospechu. Následne Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor zrušil na základe protestu prokurátora vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu z dôvodu porušenia predkupného práva štátu a jej vlastnícke právo k pozemku bolo v katastrálnych evidenciách obnovené. Z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR v skutkovo obdobných veciach vyplýva (bod 45. rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 10 Sžrk/8/2017 zo dňa 19. 06. 2018), že neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na existenciu predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z., obmedzujúceho zmluvnú voľnosť povinného, ako na skutočnosť, ktorá má vplyv na povolenie vkladu, je podľa kasačného súdu v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. o porušení § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. Uvedené platí aj vtedy, ak predkupné právo vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Podľa ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 175/1995 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií, na pozemok, na ktorom sa má realizovať významná investícia, vzniká zo zákona predkupné právo štátu dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou. Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 zo dňa 08. 07. 2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom „Vybudovanie strategického parku“ v Nitre. Vzhľadom na to, že k predmetnému pozemku existovalo zákonné predkupné právo štátu, bola povinná ho rešpektovať, a tak prijala ponuku spoločnosti MH Invest, s. r. o., so sídlom Mlynské Nivy 44/A, 821 09 Bratislava, IČO: 36 724 530, ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, teda spoločnosti so 100% majetkovou účasťou štátu, na uzatvorenie kúpnej zmluvy. MH Invest, s. r. o. následne previedol vlastnícke právo k pozemku kúpnu zmluvou na spoločnosť MH Invest II, s. r. o., so sídlom Trnavská cesta 100, Bratislava, IČO: 50 021 150, ktorej jediný spoločník je Ministerstvo hospodárstva SR. Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím zo dňa 18. 08. 2016 č. OU-NROVBP2-2016/032185-53, ktoré rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odborom štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To, vyvlastnil vlastnícke právo MH Invest II, s. r. o. k pozemku v prospech navrhovateľa vyvlastnenia MH Invest, s. r. o., ktorý nadobudol vlastnícke právo k pozemku originárnym spôsobom. V prípade originárneho nadobúdania vlastníctva si nadobúdateľ vlastnícke právo neodvodzuje od vlastníckeho práva svojho právneho predchodcu. Je teda zrejmé, že ak by návrh MH Invest, s. r. o. na uzatvorenie kúpnej zmluvy neprijala, bolo by jej vlastnícke právo k pozemku, odhladiac od jej vôle, vyvlastnené. Napadnuté rozhodnutie z hľadiska preskúmateľnosti spĺňa po vecnej stránke všetky náležitosti v súlade s ust. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku, keď dáva odpoveď na všetky relevantné otázky, týkajúce sa samotného prebiehajúceho konania. Okresný súd Nitra v skutkovo totožných veciach rozhoduje o zamietnutí žalôb ako zjavne nedôvodných pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a priznaní náhrady trov konania žalovanému v plnom rozsahu, a to konkrétne v konaniach sp. zn. 12C/127/2016, sp. zn. 15C/106/2016, sp. zn. 10C/108/2016, sp. zn. 10C/136/2016, 10C/96/2016, 18C/113/2016, 10C/111/2016, sp. zn. 18C/112/2016 a sp. zn. 12C/107/2016. Krajský súd v Nitre o skutkovo totožnej veci rozhodol o potvrdení rozsudku prvoinštančného súdu rozsudkom č. k. 6Co/63/2018-174 zo dňa 27. 06. 2018. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a priznal jej právo na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej uviedol, že žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžrk/8/2017 zo dňa 19. 06. 2018, ohľadom predkupného práva štátu. Predmetné rozhodnutie bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou pre arbitrárnosť záverov a nevysporiadanie sa s otázkou, či je s porušením predkupného práva spojená absolútna neplatnosť, relatívna neplatnosť, resp. či predkupné právo zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi. Bez odpovede na tieto základné otázky je rozhodnutie najvyššieho súdu nepreskúmateľné, nakoľko

potom nie je zrejmé, prečo by predkupné právo malo byť takou skutočnosťou, na ktorú je okresný úrad povinný prihliadať. Úlohou Ústavného súdu je i kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie právnych predpisov súdmi s Ústavou Slovenskej republiky, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. O svojom názore pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03). Poukázal na znenie § 3 ods. 5 Zákona o niektorých opatreniach a uviedol, že predmetná právna norma neobsahuje žiadne ustanovenie, z ktorého by vyplývala absolútna neplatnosť alebo žiadne ustanovenie zákazu nakladania s majetkom, z ktorého by vyplývala dodatočná nemožnosť plnenia. Pokiaľ zákonodarca odlišne neupravil v Zákone o niektorých opatreniach obsah, oprávnenia, nároky i následky spojené s predkupným právom, je potrebné vychádzať z ustanovení, ktoré tieto právne kategórie upravujú. Predkupné právo je inštitútom komplexne upraveným v Občianskom zákonníku, a to kogentnými normami. Kogentnou normou je i ustanovenie § 853 ods. 1 OZ, ktorý je normatívnym vyjadrením tzv. analógie legis v občianskoprávných vzťahoch. Bez vysporiadania sa s kogentnými ustanoveniami upravujúcimi obsah a nároky spojené s porušením predkupného práva nie je možné dospieť k záveru, že sa v danom prípade jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu alebo o dodatočnú nemožnosť plnenia. Žalovaná tieto rozhodnutia označuje pojmom ustálená prax, čo je nesprávne, tieto rozhodnutia nie sú dlhodobo používané a akceptované, všetky boli vydané v obdobných veciach a ako bolo uvedené vyššie, boli napadnuté ústavnými sťažnosťami. Pokiaľ žalovaná poukázala na skutočnosti, že pozemok bol vyvlastnený, tak rozhodnutie o vyvlastnení je napadnuté správnu žalobou na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016, o ktorej súd dosiaľ nerozhodol. Napriek tomu, že MH Invest, s. r. o. sa stala vlastníkom pozemkov na základe uplatnenia predkupného práva štátu, následne uzatvorila kúpnu zmluvu č. 20160027 so spoločnosťou MH Invest II, s. r. o., ktorej predmetom bol o. i. i pozemok nadobudnutý od žalovanej. Medzi MH Invest, s. r. o. a MH Invest II, s. r. o. teda došlo k odkúpeniu pozemkov, ku ktorým si MH Invest, s. r. o. v mene štátu uplatnil predkupné právo a následne vyvlastnením došlo k prechodu vlastníckeho práva na spoločnosť MH Invest, s. r. o. Návrh na uzatvorenie kúpnej zmluvy spoločnosti MH Invest II, s. r. o. je úkonom absolútne neplatným, na ktorý je súd povinný prihliadať ex offa. Jeho účelom bolo len simulovanie, resp. obídenie splnenia zákonnej podmienky podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. d) Zákona o vyvlastňovaní. Poukázal na dôvodovú správu k zákonu č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní, podľa ktorej sa vyvlastnenie môže uskutočniť len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. Za iný spôsob možno považovať napr. zrušenie spoluvlastníctva, využitie predkupného práva, usporiadanie vzťahov súdnou cestou. Nevyhnutnou podmienkou vyvlastnenia je teda, aby sa ten, kto má záujem na získaní vlastníckeho alebo iného práva k pozemku alebo stavbe, vopred pokúsil o dohodu s vlastníkom pozemku alebo stavby, alebo sa iným spôsobom pokúsil získať toto právo k pozemku alebo stavbe, ktorých použitie je nevyhnutné pre realizáciu stavby alebo opatrenia vo verejnom záujme. Potenciálny vyvlastniteľ teda musí dať vlastníkovi pozemku alebo stavby najskôr návrh na uzavretie dohody, t. j. pokúsiť sa o dohodu a až následne preukázať, že vlastníkom pozemku alebo stavby s ponukou nesúhlasí. Z uvedeného vyplýva, že vyvlastnenie má až subsidiárny charakter. Ak cieľ vlastníctva bolo možné dosiahnuť využitím predkupného práva, k čomu aj došlo, neexistoval žiaden zákonný dôvod, aby boli pozemky vyvlastnené. Je zrejmé, že neboli splnené podmienky vyvlastnenia podľa ustanovenia § 2 ods. 1 Zákona o vyvlastňovaní pozemkov. Čo sa týka jediného právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Nitre č. k 6Co/63/2018-174 zo dňa 27. 06. 2018, to bolo napadnuté dovolaním. Poukázal tiež na to, že v odlišnej veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/136/2016 dospel súd k odlišnému záveru ohľadom existencie naliehavého právneho záujmu.

5. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací v zmysle ustanovenia § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), viazaný rozsahom (§ 379 CSP) a odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP), prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 odsek 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

6. Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd určil, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. S., obec S. okres Q., zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX, parcela registra „C“ evidovaná na mape určeného operátu ako parc. č. 3048, druh pozemku orná pôda o výmere 1367 m². V priebehu konania žalobca zmenil žalobu a domáhal sa určenia, že žalobca bol výlučným vlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území S., obec S., okres Q. s parcelným číslom 3048, orná pôda vo výmere 1367 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. 08. 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č.

OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Táto zmena žalobného petitu bola súdom prvej inštancie pripustená. Napadnutým rozsudkom súd žalobu zamietol a v dôsledku odvolania žalobcu je predmetom preskúmania odvolacím súdom.

7. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Keďže žalobca okrem iného namietal vadu konania spočívajúcu v nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia, jeho arbitrárnosti, čo viedlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, odvolací súd sa ako prvou zaoberal touto jeho námietkou.

9. Pojem právo na spravodlivý proces ešte nie je ustálené definovaný v rozhodnutiach najvyššieho súdu, ale vyplýva z bohatej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky k čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a spravodlivým procesom sa rozumie celý postup a ucelený reťazec postupov, kedy sú súdnou cestou chránené práva a právom chránené záujmy osôb. Povedané inými slovami, právo na spravodlivý proces je ústavou (dohovorom) zaručené právo každého na prístup k nezávislému a nestrannému sudcovi. Ide o zákonom stanovený procesný postup a zákonom upravené súdne konanie. Ide teda o celý reťazec záruk zákonnosti, ktoré v súhrne zodpovedajú nárokom ústavnosti, vyjadrenej v ústavnom poriadku Slovenskej republiky.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae, teda odmietnutia spravodlivosti (obdobne napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018).

11. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny, či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok zo dňa 21. X. 1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok zo dňa 09. 12. 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok zo dňa 19. 04. 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90), judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12. 05. 2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23. 06. 2004 sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15. 03. 2006 sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23. 08. 2006 sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 04. 05. 2010 sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12. 06. 2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolností každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

12. Za svojvôľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec, alebo tak urobil celkom

nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 110/09 z 2. apríla 2009).

13. Odvolací súd sa pri preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku zaoberal dôvodmi odvolania žalobcu, a teda aj tým, či došlo postupom súdu prvej inštancie v danom konaní k porušeniu práva na spravodlivý proces a či súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní použil výklad a aplikáciu práva, ktoré zabezpečuje spravodlivú a účinnú ochranu práv a oprávnených záujmov strán sporu. Po preskúmaní tohto dôvodu dospel odvolací súd k záveru, že postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Jedným z dôvodov, pre ktoré súd žalobu zamietol, bol záver súdu prvej inštancie, že žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem. S týmto jeho záverom sa odvolací súd stotožňuje.

15. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem: naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

16. Žalobca pôvodnú žalobu na určenie vlastníckeho práva odôvodňoval neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy žalovanou. Po pripustenej zmene žaloby naliehavý právny záujem odôvodňoval rozhodnutím o vyvlastnení pozemku a jeho nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie.

17. Otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení sa vo svojich rozhodnutiach opakovane zaoberal aj Najvyšší súd SR, pričom Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 112/2004, kde predmetom konania bolo určenie, že žalované nie sú vlastníčkami nehnuteľnosti uviedol, že naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (na to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva, alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o ne/existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. V rozsudku dospel k záveru, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.

18. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 31/2004, kde predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, uviedol, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) OSP musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým.

19. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5 Obdo 10/2008, kde predmetom bolo určenie neplatnosti kúpnej a lízingovej zmluvy, uviedol, že určovacia žaloba má preventívnu povahu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi účastníkmi musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu, a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom. Určovacia žaloba by tiež mala byť zárukou odstránenia budúcich sporov účastníkov. Skutočnosť, že žalovaný uplatňuje proti žalobcovi majetkový nárok zo zmluvy, nezakladá sama o sebe naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmluvy, z ktorej by sa mal tvrdiť nárok odvíjať. Naliehavý právny záujem nie je daný ani v prípade žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má povahu otázky prejudiciálnej vo vzťahu k inej právnej otázke.

20. Do 30. júna 2016 bolo podľa § 80 OSP možné žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo najmä: a) o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je,

o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b) o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c) o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Za určovací návrh (žalobu) v zmysle § 80 písm. c) OSP považovala súdna prax aj (v danom prípade podanú) žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu. Právny záujem, ktorý bol podmienkou prípustnosti takejto určovacej žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu išlo o posúdenie, či podaná žaloba predstavuje vhodne (účinne a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, ktorým sa môže dosiahnuť odstránenie spornosti alebo neistoty práva. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 91/2006 konštatoval, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“ (podobné závery vyjadril najvyšší súd tiež v rozhodnutiach sp. zn. 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011, 1 Cdo 324/2014, 3 Cdo 887/2015, 5 Cdo 345/2015, 8 Cdo 26/2016). Aj ústavný súd zaujal názor, podľa ktorého, ak všeobecný súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podanej určovacej žaloby sa ďalej nezaoberá (II. ÚS 137/08).

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval uvedené rozhodnutia vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo 143/2018 za ustálenú rozhodovaciu prax a uviedol, že otázka, či sa sudy v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od tejto všeobecnej charakteristiky, súvisí s ich skutkovými zisteniami, pričom zodpovedanie tejto otázky je vždy v každom konkrétnom prípade jedinečné.

22. Otázka, či žalobu s určovacím petitom podáva ten, kto je aktívne vecne legitimovaný, a či takáto žaloba smeruje proti tomu, kto je pasívne vecne legitimovaný, je otázka hmotnoprávna, riešenie ktorej prichádza do úvahy až v prípade záveru súdu, že podaná žaloba je v zmysle § 137 CSP procesne prípustná.

23. Z uvedeného vyplýva, že naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobca sa tohto určenia ani nedomáhal, pretože žiadal určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Z obsahu žaloby, všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podal z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, pretože petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatňovaného práva (rozhodnutie NS SR 5 Cdo 548/2015 z 28. 09. 2016 publikovaným pod R 22/2017).

24. Žalobca v odvolaní uvádzal, že náhrada za vyvlastnené pozemky bola zložená do úschovy na súde v konaní vedenom pod sp. zn. 12U/4/2016. Táto skutočnosť nebola medzi stranami sporu sporná. Žalobca odvodzoval svoj právny záujem na danom určení práve rozhodnutím o vyvlastnení pozemkov a uložením náhrady do súdnej úschovy, ktorá nebola vyplatená z dôvodu prebiehajúcich súdnych konaní o vlastníctve pozemkov. Žalobca v priebehu konania predložil súdu rozhodnutie o vyvlastnení v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o., z ktorého vyplýva, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s. r. o. náhrada podľa ust. § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. Z dôvodu prebiehajúcich súdnych konaní týkajúcich sa určenia vlastníckeho práva k vyvlastňovaným pozemkom bola časť náhrady zložená do súdnej úschovy. Z rozhodvacej činnosti odvolacieho súdu je známe, že uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 26. 03. 2019 pod č. k. 12 U 4/2016-53 súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti MH Invest s. r. o., IČO: 36 724 530 pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., IČO: 50 021 150 do úschovy sumu 1.682 830,92 eura. Z toho vyplýva, že zložiteľ zložil zálohu v prospech konkrétneho príjemcu.

25. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave CMP, konania vo veciach notárskych úschov. V ustanovení § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. CMP upravuje od § 335 konanie o námietkách proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatnú časť konania, v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného vyplýva, že žalobca na danom určení neosvedčil naliehavý právny záujem z tohto dôvodu, pretože sa môže domáhať nároku v konaní o úschovách. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd zároveň poukazuje aj na rozhodnutia krajského súdu v obdobných veciach: sp. zn. 6Co 63/2018, sp. zn. 8Co 297/2018, sp. zn. 7Co 133/2018 a sp. zn. 25Co 9/2020, pričom vo všetkých týchto rozhodnutiach boli žaloby zamietnuté pre nedostatok

naliehavého právneho záujmu na danom určení. Odvolací súd sa so závermi uvedenými v týchto rozhodnutiach o nedostatku naliehavého právneho záujmu stotožňuje.

26. Keďže súd prvej inštancie žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby sa potom už zaoberať ani nemusel. Keďže aj odvolací súd dospel k záveru, že záver súdu o zamietnutí žaloby z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu je správny, týmito odvolacími dôvodmi sa už nezaoberal.

27. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o trovách konania, keď súd prvej inštancie správne vychádzal z úspechu strán v spore a odôvodnil aj to, že pre použitie ustanovenia § 257 CSP nevidel dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by nemal žalovanej priznať nárok na náhradu trov konania.

28. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 a § 262 CSP tak, že žalovanej, úspešnej v odvolacom konaní, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O trovách konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vypracovaným vyšším súdnym úradníkom.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).